

VISSCHEN EN CARBOLINEUM

DOOR

N. VAN POETEREN

In Mededeeling No. 61 van den Plantenziektenkundigen Dienst: Vermeende en werkelijke gevaren verbonden aan het gebruik van giftige bestrijdingsmiddelen in land- en tuinbouw heeft T. A. C. SCHOEVERS melding gemaakt van enkele gegevens, die door Dr. W. SPEYER te Stade gepubliceerd waren in de *Anzeiger für Schädlingkunde*, Jaargang 1927 over schadelijke gevolgen voor visschen van de aanwezigheid van carbolineum in slootwater.

Daarin wordt ook medegedeeld, dat dergelijke schadelijke gevolgen in ons land nog niet waargenomen waren, hoewel de omstandigheden er wel eens toe leidden, dat nogal wat carbolineum in het water terecht kwam.

Nadien is één bericht ontvangen uit Noordeloos, waarin melding gemaakt werd van carbolineum-vergiftiging van snoeken; door onzen correspondent aldaar, den heer J. Jacke, zijn eenige gegevens daarover verzameld, waaruit bleek:

1. dat er vrij veel boomen bij het water stonden;
2. dat bij de bespuiting tamelijk veel wind was;
3. dat in het eene geval snoek (tot een gewicht van $1\frac{1}{2}$ kg) baars, voorn en karper, en in het tweede geval ook zeelt en paling afstierven;
4. dat er nog op tamelijk grooten afstand, tot 700 m doode visschen voorkwamen,

Hoewel de geringe kans op vergiftiging van visschen in geen enkel opzicht een beletsel zal (mogen) wezen voor de zoo nuttige carbolineumbespuiting van vruchtboomen, is het ongetwijfeld toch nuttig op deze mogelijkheid de aandacht gevestigd te houden, opdat zoo noodig daar, waar dit van belang zal blijken te zijn, door voorzichtige uitvoering der bespuitingen dit gevaar wellicht geheel opgeheven zal kunnen worden. Bij de zeer groote omvang, die de carbolineumbespuitingen thans hebben verkregen, is dit wel wenschelijk.

Daarom geef ik hier nog enkele nadere gegevens, die Dr. W. SPEYER in een artikel in het *Zeitschrift für Fischerei und deren Hilfswissenschaften*, Band 25, Heft 4, 1927, verstrekt heeft.

De bespuitingen in het „Alte Land”, die in 1926/27 op zeer uitgebreiden schaal zijn uitgevoerd, waren bij politieverordening voorgeschreven. Van welken omvang zij waren moge blijken uit het feit, dat in genoemd boomgaarddistrict, met overheidshulp, in zeer korten tijd meer dan 230 motorsproeimachines zijn aangeschaft en in werking gesteld.

Daar het Alte Land met slooten is doorsneden, is bij de bespuiting der langs deze slooten staande vruchtboomen een deel van de gebruikte vloeistof (6 à 7% carbolineum) in deze slooten terecht gekomen en heeft men dus gegevens kunnen verzamelen over den invloed, die het carbolineum op de visschen had.

In de kleine slooten komen vrijwel uitsluitend stekelbaarsjes voor; in de grootere bevinden zich talrijke snoeken, zeelten en steenkarpers. In de slooten der zgn. buitendijksche landerijen komt ook wel paling voor.

Aanvankelijk heeft men aan het in de slooten druppelen en waaien van carbolineum geen aandacht geschonken. Toen het warmer werd, kwamen er evenwel berichten in over het sterven van visschen. In drie gevallen zijn nauwkeurige waarnemingen verricht over de gevolgen voor de aanwezigheid van carbolineum op verschillende waterdieren.

Waterroofkevers (*Dytiscus*) dreven dood aan de oppervlakte van het water. Ook vele stekelbaarsjes en in verhouding minder snoeken dreven dood en werden door kraaien opgepikt. Bedwelmde groote snoeken en zeelten werden gevangen en gekookt, maar waren ongenietbaar door de sterke carbolsmaak. In een ander geval echter werden verschillende ponden halfdode steenkarpers opgevischt en zonder bezwaar genuttigd. De visschen in slooten, waarin geen carbolineum terecht was gekomen, bleven volkomen gezond.

Volgens HOLZINGER is phenol in een verdunning van 1 op 200.000 dodelijk voor snoeken. Daar bij berekening in de slooten een verdunning van 1,6 op 200.000 bereikt was, zou de letale dosis overschreden zijn en daaruit zou het afsterven der visschen verklaard kunnen worden.

Voor mededeelingen over waarnemingen, die het bovenstaande kunnen bevestigen, houd ik mij zeer aanbevolen.